

Південна Америка

- **Південна Америка** - південний континент в Америці, розташований в Західній і Південній (частково і в Північній півкулі) півкулях планети Земля. Омивається на заході водами Тихого океану, на сході — Атлантичного з півночі межує Панамським перешийком з Північною Америкою.
- До складу Південної Америки також входять різні острови, більшість з яких належить країнам континенту. Великі й Малі Антильські острови Карибського моря відносяться до Північної Америки.

Південна Америка

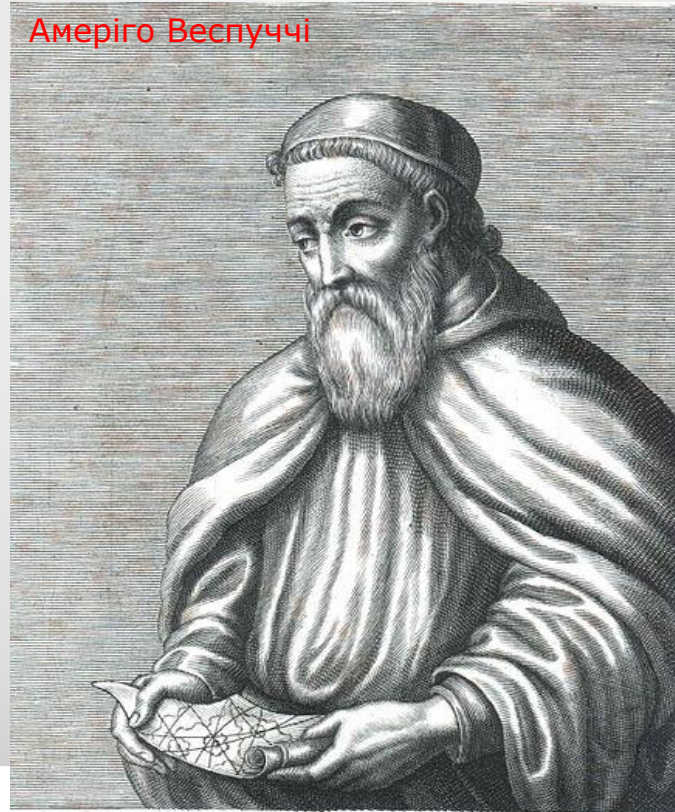
Площа (включно з островами)	17 820 000 км²
Площа островів	150 000 км²
Довжина берегової лінії	28 6700 км
Середня висота над рівнем моря	580
Найбільша висота над рівнем моря	6960 м (г. Аконкаґуа)
Найменша висота над рівнем моря	-105 м (оз. Карбон)
Найпівнічніша точка	мис Галіннас 12°25' пн. ш. 71°35' зх. д.
Найпівденніша точка	мис Фроуерд 53°54' пд. ш. 71°18' зх. д.
Найзахідніша точка	мис Паріньяс 4°45' пд. ш. 81°20' зх. д.
Найсхідніша точка	мис Кабу-Бранку 7°09' пд. ш. 34°48' зх. д.
Найнижча температура	—
Чисельність населення:	385 (2008, 5-те у світі) млн. мешканців
Густота населення:	21,4 осіб/км²

- Назву «Америка» стосовно цього континенту вперше застосував Мартін Вальдземюллер, нанісши на свою карту латинський варіант імені Амеріго Веспуччі, який, у свою чергу, вперше припустив, що відкриті Христофором Колумбом землі не мають відношення до Індії, а є Новим Світом, невідомим до того європейцям.

Мартін Вальдземюллер

Амеріго Веспуччі

AMERIC VESPVCE.

Христофор Колумб

- Південна Америка майже ізольована від інших материків. З заходу її омивають води Тихого океану, зі сходу й півночі — Атлантичного. На півдні протока Дрейка (яка є найширшою у світі) відділяє Південну Америку від Антарктиди. На півночі материк омивається водами Карибського моря. Південна Америка сполучається з Північною лише вузьким Панамським перешийком. На початку ХХ століття через Панамський перешийок був проритий, якому Нині найчастіше межу між Північною й Південною Америкою умовно проводять по Панамському каналу^[2].
- Площа континенту — 17,8 млн км², площа півострів та островів — 1% площі. Протяжність з півночі на південь — 7,4 тис. км, із заходу на схід — 5,2 тис. км (на широті бл. 5° пд.ш.)
- Середня висота поверхні континенту — 655 м. Найвища точка знаходиться в Андах (Аконкагуа, 6960 м), найнижча — в солончаку Салінас Чикас (42 м нижче рівня моря). Понад 49% поверхні має висоту до 300 м, лише 8,5% — понад 2000 м.
- До Південної Америки належать Фолклендські (Мальвінські) острови, які

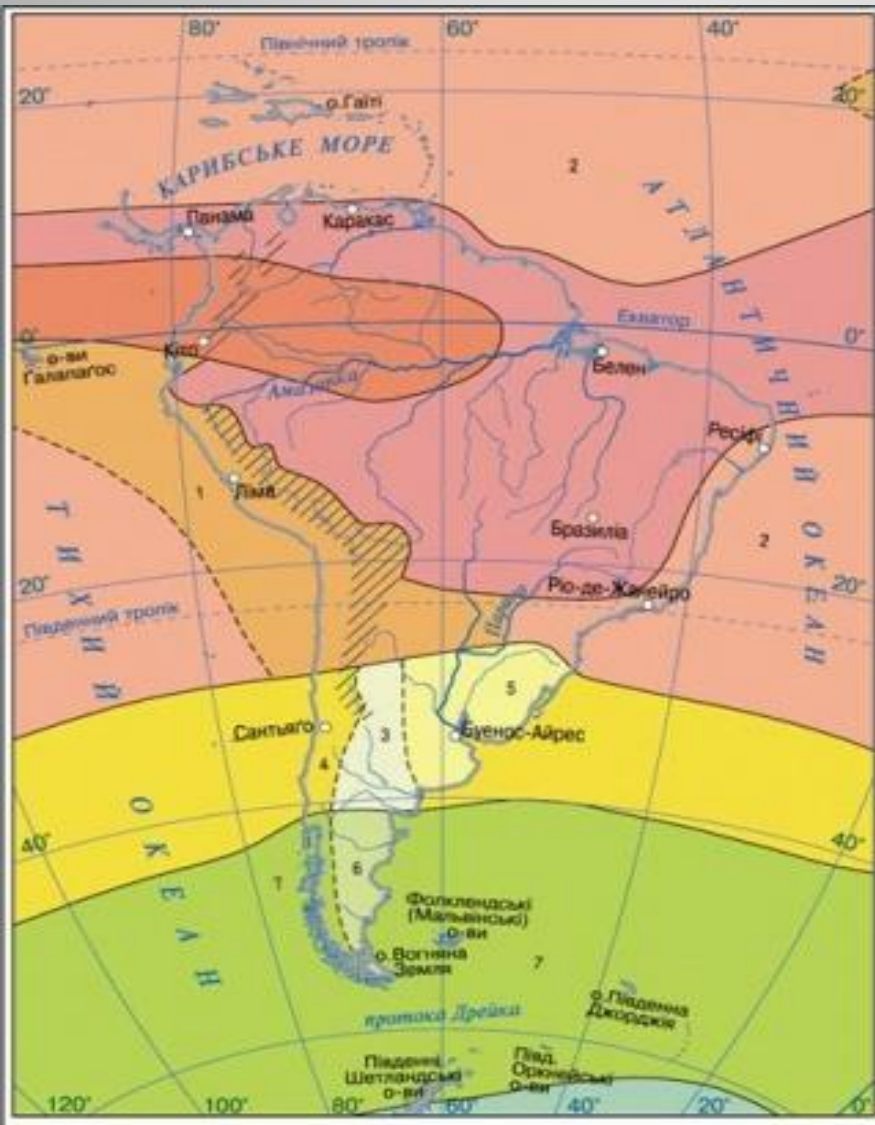

Геологічна будова та рельєф

- За характером геологічної будови й особливостями сучасного рельєфу Південна Америка поділена на дві частини: на сході — древня докембрійська [Південно-Американська платформа](#); на заході — складчастий пояс [Анд](#).
- Піднятим ділянкам платформ — щитам — в рельєфі відповідають [Бразильське](#) (східна частина континенту) й [Гвіанське](#) (північно-східна частина) нагір'я. Їх підняття супроводжувалось утворенням окремих плато й гірських хребтів з крутими, майже вертикальними схилами. Найбільш припіднятою й розчленованою є східна частина Бразильського нагір'я, де виникли глибові гори — сьери. Найвища точка Бразильського нагір'я — масив Бандейра (2890 м). Найвища точка Гвіанського нагір'я — гора Рорайма (2810 м).
- Прогинам Південно-Американської платформи відповідають гігантські низинні рівнини — [Амазонська](#), [Оринокська](#), [Ла-Платська](#). Амазонія займає величезну заболочену низовину від Анд до Атлантичного океану площею понад 5 млн км² і є найбільшою низовиною на Землі.
- Андський Захід являє собою одну з найвищих гірських систем земної кулі. З висотою вона вступає лише Тібетсько-Гімалайській гірській країні. 20 вершин Анд піднімаються на висоту понад 6000 метрів. Найвища з них — гора Аконкагуа (6960 м) знаходиться в Чилійсько-Аргентинських Андах. Анди (продовження Кордельєрів в Південній Америці) — найдовша гірська система планети (близько 9000 км). Формування Анд розпочалось ще в палеозої, в герцинську складчастість. Але основне горотворення в Андах пов'язано з альпійською складчастістю, відтак Анди — переважно молоді гори, що утворилися під час зіткнення літосферних плит на заході материка. У зв'язку з цим в Андах спостерігаються сильний вулканізм (вулкани [Льюльяйльяко](#) (6723 м — найвищий на земній кулі), [Чімборасо](#), [Котопахі](#), [Сангай](#), [Уаскаран](#) та інші) й землетруси (найбільшої руйнації завдали землетруси 1960 року — в Чілі, 1970 року — в Перу).
- Льодовики Анд надають рельєфу гір різноманітних, часто примхливих, форм. Тут багато гребенів і піків, крилоподібних заглиблень на схилах гір.

Клімат

- Південна Америка перетинається екватором в північній частині. Тому материк простягся від субекваторіальних широт північної півкулі до помірних широт південної півкулі. В помірні широти заходить лише найвужча частина материка. Таким чином, основна частина материка знаходиться в екваторіальному, субекваторіальному, тропічному і субтропічному поясах й отримує значні суми сонячної радіації.
- Основна частина материка розташована в зоні пасатної циркуляції з переважанням на північ від екватора північно-східних, на південь — південно-східних вітрів з боку [Атлантичного океану](#). Повітряні маси з Атлантики насичені вологою (цьому сприяють теплі течії біля східного узбережжя материка) й приносять сильні опади на східне узбережжя материка і, за відсутності перешкод зі сторони рельєфу, проникають аж до [Анд](#), зволожуючи їх східні схили. Внаслідок дії пасатів східні узбережжя Південної Америки дістають близько 2 000-3 000 мм опадів за рік, а внутрішні рівнинні області подекуди отримують упродовж року понад 1 000 мм опадів^[3]. Завдяки цьому Південна Америка є найвологішим материком на Землі.
- Вплив [Тихого океану](#) в Південній Америці відчутний тільки на вузькій смужі західного узбережжя материка. Це пов'язано з орографічним бар'єром у вигляді [Анд](#), які перешкоджають проникненню повітряних мас з Тихого океану. Крім того поблизу західного узбережжя Південної Америки знаходиться холодна [Перуанська течія](#), яка перешкоджає утворенню опадів. Тому тут утворюється пустеля [Атакама](#), де опади — надзвичайно рідкісне явище. Більша частина західного узбережжя материка отримує 150–200 мм опадів за рік^[3].
- Південна частина західного узбережжя материка знаходиться в помірних широтах й перебуває під впливом західного перенесення. На західних схилах Патагонських Анд випадає 2000-3000 мм опадів на рік.
- В Андах в кожному кліматичному поясі знаходиться область високогірного клімату, де добре виражена висотна поясність. В нижньому поясі гір клімат майже не відрізняється від клімату прилеглих рівнин. Але при піднятті на кожний кілометр підйому відбувається зниження температури на 6°C, зниження тиску на 100 мм ртутного стовпчика, зростає кількість опадів. Анди в Південній Америці перетинають всі кліматичні пояси й мають різну висоту, тому склад висотних поясів на окремих широтах відрізняється. Висотна поясність найкраще виражена в екваторіальному поясі.

- ЕКВАТОРІАЛЬНИЙ ПОЯС
- СУБЕКВАТОРІАЛЬНІ ПОЯСИ
- ТРОПІЧНІ ПОЯСИ
- Області тропічного клімату
 - 1 пустельного
 - 2 вологого
- СУБТРОПІЧНИЙ ПОЯС
- Області субтропічного клімату
 - 3 континентального
 - 4 середземноморського
 - 5 з рівномірним зволоженням
- ПОМІРНИЙ ПОЯС
- Області помірної клімату
 - 6 помірно континентального
 - 7 морського
- СУБАНТАРКТИЧНИЙ ПОЯС
- Межі кліматичних поясів
- - - Межі кліматичних областей
- /// Області високогірного клімату

Демографія

На етнічному рівні населення Південної Америки можна розділити на три типи: індіанці, білі і темношкірі. В таких країнах, як Колумбія, Еквадор, Парагвай та Венесуела в демографічному плані переважають метиси (нащадки міжрасових шлюбів іспанців і тубільного населення). Лише в двох країнах (Перу і Болівії) індіанці утворюють більшість. У Бразилії, Колумбії і Венесуелі проживає значна кількість населення африканського походження. В таких державах, як Аргентина, Уругвай, Чилі і Бразилія більшість населення має європейське походження, з них у перших двох більшість населення — нащадки вихідців з Іспанії та Італії. На півдні і південному сході Бразилії проживають нащадки португальців, німців, італійців та іспанців.

Мови

- Найпоширенішими мовами Південної Америки є португальська та іспанська. Португальською мовою говорить Бразилія, населення якої становить близько 50% населення цього континенту. Іспанська мова є офіційною мовою більшості країн цього континенту. Також в Південній Америці розмовляють і на інших мовах: в Сурінамі говорять по-голландськи, в Гайані — по-англійськи, а у Французькій Гвіані — відповідно по-французьки. Нерідко можна почути і тубільні мови індіанців: [кечуа](#) (Еквадор, Болівія і Перу), [гуарані](#) (Парагвай і Болівія), [аймара](#) (Болівія і Перу) і [арауканська мова](#) (південь Чилі та Аргентини). Усі вони (крім останньої) мають офіційний статус у країнах свого мовного ареалу. Оскільки значну частку населення Південної Америки складають вихідці з Європи, багато з них досі зберігають свою мову, найпоширенішими з них є італійська та німецька мови в таких країнах як Аргентина, Бразилія, Уругвай, Венесуела і Чилі.

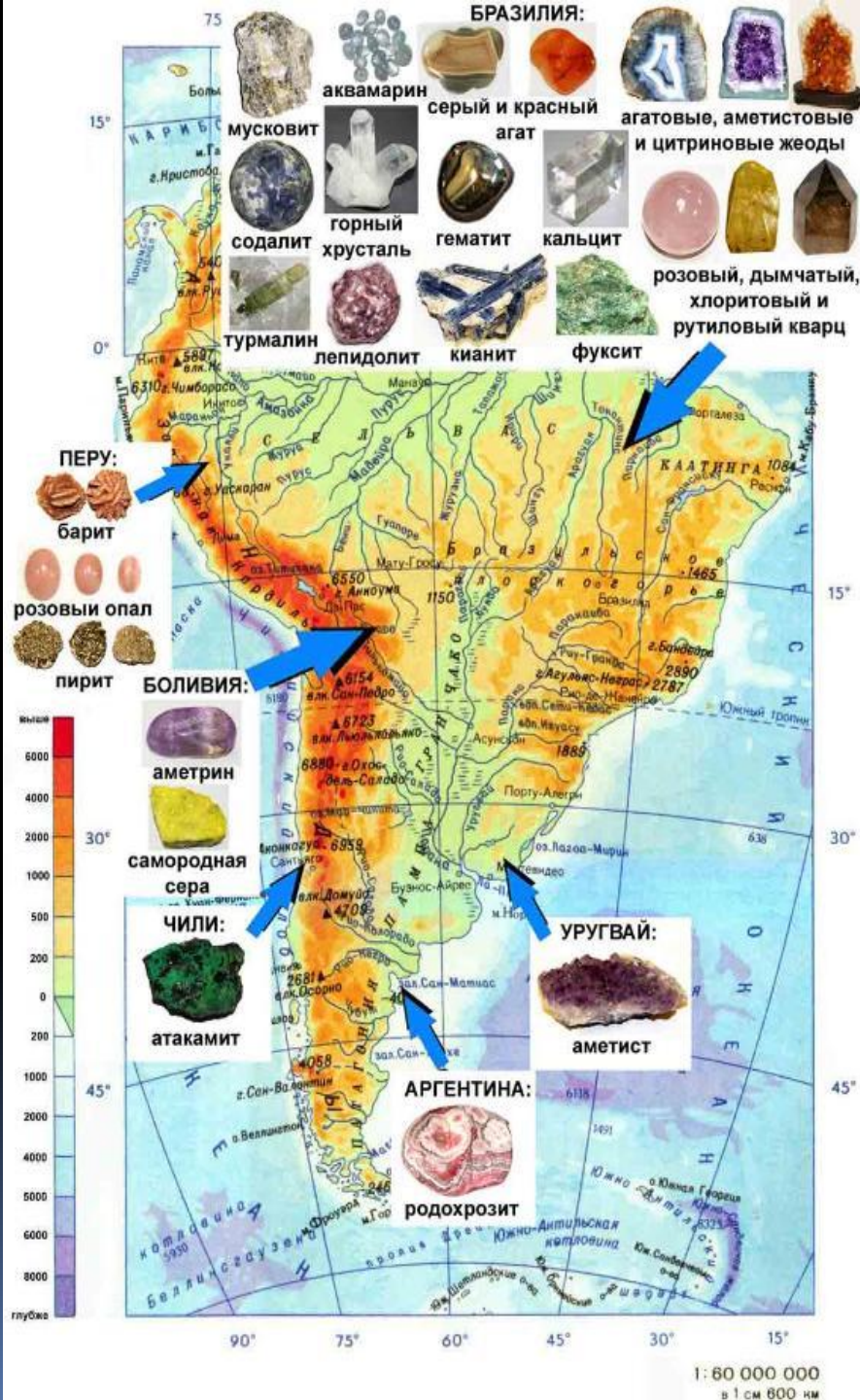
Країни

Країни та території	Площа (км ²)	Населення (на 1 липня 2008)	Щільність населення (на км ²)
 Аргентина	2 766 890	40 677 348	14,3
 Болівія	1 098 580	8 857 870	8,1
 Бразилія	8 514 877	191 908 598	22,0
 Венесуела	912 050	26 414 815	27,8
 Гаяна	214 970	770 794	3,6
 Колумбія	1 138 910	45 013 674	37,7
 Парагвай	406 750	6 347 884	15,6
 Перу	1 285 220	27 925 628	21,7
 Суринам	163 270	438 144	2,7
 Уругвай	176 220	3 477 778	19,4
 Фолклендські (Мальвінські) острови (спірні між Великобританією та Аргентиною)	12 173	2 967	0,24
 Французька Гвіана (Франція)	91 000	209 000	2,1
 Чилі	756 950	16 454 143	21,1
 Еквадор	283 560	13 927 650	47,1
 Південна Джорджія та Південні Сандвічеві острови	3 093	20	0
Всього	17 824 513	382 426 293	21,5

Мінеральні ресурси

Велику роль в економіці більшості країн Південної Америки відіграє гірничодобувчий пром-сть. Її частка у ВВП на кінці ХХ ст. коливається від 1% (Бразилія), 1,5% (Колумбія), 2,5% (Аргентина) до 8% (Болівія), 9-10% (Сурінам, Гайана, Чилі, Перу, Еквадор) і 16% (Венесуела). Частка гірн. промисловості в загальному пром. виробництві вища: від 4,5% для Аргентини до 25-30% для Болівії і Венесуели; в Перу і Чилі гірн. пром-сть — осн. галузь пром. виробництва. При цьому Венесуела, Колумбія, Аргентина та Еквадор видобувають г.ч. енергетичну, а Болівія, Гайана, Сурінам, Перу, Чилі, Бразилія — металічну сировину. Значна частина сировини, що добувається і паливо переробляється на місці, в той же час значна частина зал. руди і бокситів експортується в сирому вигляді. Частка внутр. споживання металів відносно невелика. Енергетична сировина, передусім нафта, забезпечує 80-90% загальної вартості експорту сировини і палива, понад 90% експорту гірничо-металургійного виробництва забезпечують мідь, залізо, боксити, олово, свинець і цинк, срібло, вольфрам, молібден і стибій.

Корисні копалини

Економіка

- Серйозні зрушення в економічному розвитку більшості країн латино-американського регіону почались майже зразу після Другої світової війни. Соціальний стан в регіоні — бідність, хронічне безробіття та аграрне перенаселення — потребували прискорення соціально-економічного розвитку на базі індустріалізації. В той же час забезпечення такого росту заважав надто низький рівень внутрішніх нагромаджень. Це пояснювалось недостатністю не тільки іноземних інвестицій, але й експортних доходів через різкі коливання світової кон'юнктури та тенденції до погіршення умов збуту традиційних товарів Латинської Америки в 50-ті рр.
- Стратегією розвитку більшості країн була обрана послідовна індустріалізація з урахуванням національних особливостей.
- Важливим фактором економічного розвитку Латинської Америки в останні десятиліття стало зростання внутрішньорегіональної співпраці, передусім в рамках інтеграційних об'єднань. Взагалі економічна інтеграція в цьому регіоні у другій половині ХХ ст. проходила в кілька етапів. У 1960—1970 рр. регіональні об'єднання, що виникали тоді, характеризувалися замкненістю структур та їх прагненням захистити себе високими митами, головним чином від конкуренції високорозвинених індустріальних держав. Вже тоді актуальним було завдання щодо створення окремого латиноамериканського ринку. До таких угруповань варто віднести Центральноамериканський загальний ринок (САСМ), Латиноамериканську асоціацію вільної торгівлі (LAAFT), яка пізніше перетворилася в Латиноамериканську асоціацію інтеграції (LAILA), Карибську асоціацію вільної торгівлі, що перетворилася в Карибський загальний ринок (CARICOM), Антську групу і найбільшу Латиноамериканську економічну систему (LAES), що включала в себе 26 країн Латинської Америки.

- Хронічною проблемою Латинської Америки залишається ситуація в її фінансовій і валютній сферах. В зв'язку із зростанням в 90-ті роки дефіциту торгового балансу, що знову збільшує зовнішній борг (758,5 млрд. дол., за прогнозом МВФ, в 1999 р., порівняно з 441 млрд. дол. в 1990 р.) і швидко зростаючих на цій основі витрат по його обслуговуванню (близько 100 млрд. дол. на рік, тобто близько 46 % експортної виручки порівняно з 33 % в 1990 р.) платіжний баланс Латинської Америки за операціями систематично зводиться до все більш від'ємного сальдо.
- Значно змінилася зовнішня торгівля країн регіону. Темпи зростання латиноамериканського експорту в 90-ті роки дорівнювали 9 %, тобто вони набагато більше випереджали темпи зростання ВВП, при цьому відбувались прогресивні зрушення в структурі експорту: зростала частка машин і обладнання, і знижувалась частка сировини і палива. Експорт був орієнтований в першу чергу (70 %) на розвиток держави (в т.ч. майже 50 % — на США), а в другу (21 %) — на взаємну торгівлю. Між іншим, гострою проблемою Латинської Америки залишається швидко зростаючий в умовах лібералізації зовнішньої торгівлі відрив імпорту від експорту і наростаючий дефіцит зовнішньоторговельного балансу.
- Зміни відбулися і в імпорті капіталу. В 90-ті рр. різко збільшились надходження прямих іноземних інвестицій в Латинську Америку. Так, із середньорічної в 1986—1991 рр. величини в 9,5 млрд. дол. він зріс до 56 млрд. дол. в 1997 р., перш за все за рахунок Аргентини (6,3 млрд. дол.), Бразилії (16,3), Венесуели (4,9), Колумбії (2,4), Чилі (5,4) і Мексики (12,1 млрд. дол.). В результаті обсяг накопичених на континенті прямих іноземних інвестицій зріс з 48 млрд. дол. в 1980 р. і 124 млрд. дол. в 1990 р. до 375 млрд. дол. в 1997 р., причому 1/3 з них припадає на Бразилію (126 млрд. дол.) і 1/4 — на Мексику (87 млрд. дол.). В результаті прямі іноземні інвестиції забезпечують близько 15 % всіх капіталовкладень в основний капітал на континенті.
- Між іншим, основним видом капіталу, що прибуває на континент, аж до останнього часу були портфельні інвестиції.

Північна Америка

Географічне положення материка

• Площа: 24,2 млн. км² (III місце у світі).

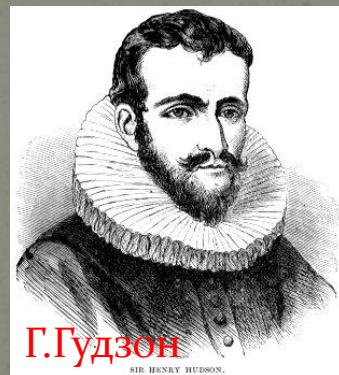
- Довжина берегової лінії: 60 тис. км
- Пн. Америка лежить у Північній і Західній півкулях.
- Середня висота над рівнем моря: 720 м (IV місце у світі).
- За формою нагадує трикутник.
- Розташована майже в усіх кліматичних і географічних поясах світу.

Основна частина материка розташована між Північним тропіком та Північним полярним колом.

Крайні точки: північна – мис Мерчисон (72° пн. ш., 95° зх. д.); південна – мис Мар'ято (7° пн. ш., 81° зх. д.); західна – мис Принца Уельського (66° пн. ш., 168° зх. д.); східна – мис Сент-Чарльз (53° пн. ш., 56° зх. д.).

Відкриття та дослідження Пн. Америки

- 1492-1504 рр. Христофор Колумб відкрив і дослідив острови і півострови Карибського моря.
- 1519 р. Ернандо Кортес завоював пд. райони материка, зруйнував державу ацтеків.
- 1609-1611 рр. Генрі Гудзон досліджував пд. узбережжя затоки, яка пізніше названа Гудзоною.
- 1733-1743 рр. російська експедиція під керівництвом Вітуса Беринга відкрила та нанесла на карту західне узбережжя материка до 58° пн. ш.

Клімат материка

Внаслідок дії цих факторів сформувався надзвичайно різноманітний клімат:

- Материк розміщений у всіх кліматичних поясах Землі, крім екваторіального;
- Більша його частина знаходиться в помірному поясі, який є рекордсменом за кількістю кліматичних областей (які саме області ?);
- Температурний максимум – 10.07.1913 – Долина Смерті $+56.7^{\circ}\text{C}$
- температурний мінімум – 03.02.1947 – Онага (Канада) -63°C ;
- Найвологіше місце – г. Ван-Але-Але (Гаваї) – 11 670 мм опадів, 350 дощових днів
- Найсухіше місце – Долина Смерті;
- Найсонячніше місце – Сент-Пієр-Борн-Мішель (Флориду (США)) – 768 сонячних

Внутрішні води

Північна Америка добре забезпечена водними ресурсами: 3 місце в світі після африканської Америки та Євразії.

Водні ресурси представлені :

- Розгалуженою річковою сіткою (найбільші ріки – Міссісіпі з притокою Міссурі, Маккензі, Св. Лаврентія, Колорадо).
- Гігантською системою Великих озер.
- Великою площею сучасного зледеніння ($S = 2$ млн. км²).
- Величезною площею боліт.
- Потужною багаторічною мерзлотою.
- Багатими запасами підземних вод.

НАСЕЛЕННЯ І ПОЛІТИЧНА КАРТА

Населення материка складає 5% населення світу.

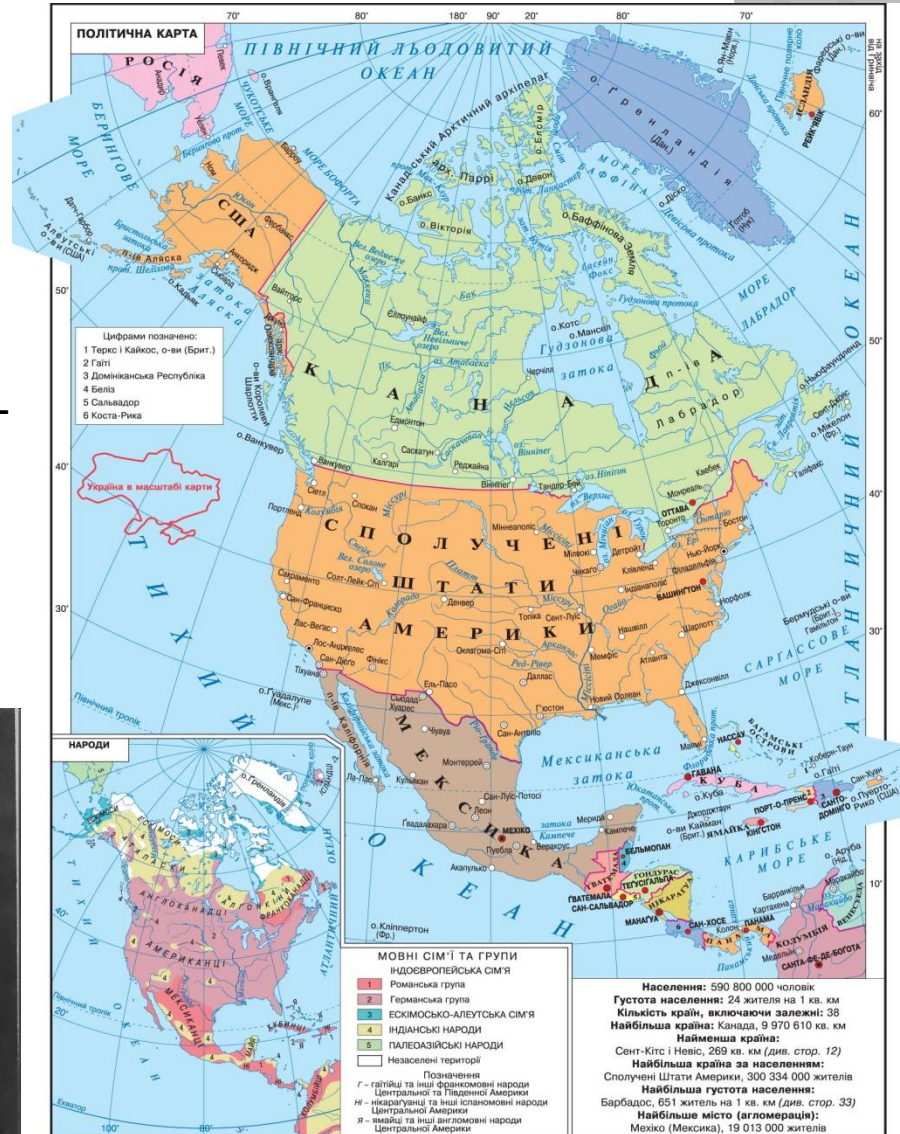
Середня густина населення – 31 ос./км².

Найбільша густина населення : о. Барбадос - 600 ос./км².

Усього країн із залежними – 38.

Найбільша країна: Канада (≈ 9,97 млн. км²).

Найбільше місто: Мехіко (≈ 20 млн. осіб)

- *Основні корисні копалини*

- Основні корисні копалини: великі запаси природних ресурсів і широкий внутрішній ринок дозволяють США бути могутньою державою, що не залежить від експорту, і найвпливовішою країною континенту. Канада — найбільший у світі постачальник нікелю, цинку, урану, калію і лляного насіння; другий у світі постачальник азбесту, срібла, титану, гіпсу; сірки і молібдену; Мексика — найбільший у світі постачальник срібла і четверта за видобутком нафти. У США найбільше у світі виробництво солі і друге нафти і бавовни; майже 30 % світового виробництва яловичини і телятини одержують у Північній Америці; населення 395 млн. (1990).

Економіка

- Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства США і Канада належать до найвисокорозвинутіших країн світу і є членами «Великої сімки».
- США. Це наймогутніша за економічним, політичним і військовим потенціалом країна, на яку наприкінці 90-х років XX ст. припадало 25 % світового ВВП, 20 % світової промислової продукції, понад 15 % світового продовольства, більше 15 % міжнародної торгівлі. Перебуваючи далеко від театрів військових дій впродовж XX ст., США майже не відчували на собі безпосередніх ударів світових війн, а, навпаки, використовували їх як потужний фактор розширення своїх ринків. За роки Другої світової війни країна подвоїла економічний потенціал, залишивши далеко позаду конкурентів із Західної Європи та Японії, ставши абсолютним світовим лідером за багатьма показниками. На США припадає 12,6 % світового експорту, в тому числі 11,5 % промислового, 13,5 % експорту машин та транспортного устаткування, 13 % експорту хімічної продукції.
- Досить сприятлива в країні економічна кон'юнктура. Істотно знизилася інфляція (до 1,9 %), подешевшав «споживчий кошик». Водночас реальна заробітна плата у 1999 р. зросла на 2,1 %, середня погодинна оплата праці у приватному секторі становила 13,7 дол. Середньорічний дохід американської сім'ї збільшився з 35,5 тис. дол. у 1996 р. до 36,4 тис. у 1999 р. Скорочується безробіття, яке наприкінці 2000 р. становило 4,9 % (найнижчий рівень за останню чверть XX ст.). На ринку праці вперше стала відчутною нестача певних категорій робочої сили.
- Проте успіхи американської економіки опинилися під загрозою через трагічні події 11 вересня 2001 р. Але, незважаючи на певний спад, урядові США вдалося стабілізувати економічну ситуацію в країні та відновити стабільність американської валюти.
-

- *Гірничодобувна промисловість.* Це одна з головних галузей господарства США і Канади, яку утворюють різноманітні виробництва. Тут у значних кількостях є поклади всіх необхідних сучасній індустрії корисних копалин. У Канаді видобувають 26 видів металів (світовий лідер за видобутком нікелю, цинку, срібла і 2-ге місце — за видобутком урану й молібдену), 24 види неметалевої сировини, всі основні види мінерального палива. США належать провідні позиції у світі за видобутком найважливіших корисних копалин: кам'яного вугілля, нафти, природного газу, залізної руди, міді, свинцю, цинку, сірки, фосфоритів тощо.
- *Енергетичне господарство.* Значною мірою забезпечене власними паливними і гідроенергетичними ресурсами. У США більшість електроенергії виробляють на великих ТЕС, а в Канаді — на ГЕС.
- Більшість нафтопереробних підприємств розташована у районах видобування — промислових центрах Техаса й Луїзіани. Чимало їх зосереджено у портах північного сходу і заходу США (переробляють доставлену океанським транспортом нафту), а також у приозерних містах, до яких підведено нафтопроводи.
- *Чорна металургія.* Найбільші підприємства розташовані у Приозер'ї (Чикаго, Клівленд, Піттсбург, Янг-стаун). Нові металургійні комбінати побудовано у Філадельфії, Балтіморі й інших портових центрах Атлантики. Вони розраховані переважно на імпорту руду.
- *Кольорова металургія.* Заводи галузі розміщені або в районах видобування сировини, або в портах, через які її ввозять. Тому багато заводів розташовано на заході й півдні регіону. Виплавка алюмінію орієнтується на гідровузли, побудовані на ріках Теннессі та Колумбія. На узбережжі Мексиканської затоки алюмінієві заводи зведені навколо потужних ТЕС. За масштабами алюмінієва промисловість (виплавляють понад 6 млн т алюмінію щорічно) є найбільшою у світі. Безупинно зростає виплавка цинку, міді й нікелю у Канаді.
- *Хімічна промисловість.* Підприємства цієї галузі розміщені у багатьох місцях регіону. «Хімічною столицею» США є м. Х'юстон (Техас). У ньому сконцентровано виробництво смол, синтетичного каучуку і пластмас, а сульфатної кислоти, мінеральних добрив і гумових виробів — у Монреалі, Торонто і Шагара-Фолс, продукції тонкої хімії — переважно у північно-східних штатах США.
- *Деревообробна й целюлозно-паперова промисловість.* Загальні запаси деревини промислових лісів становлять у регіоні понад 20 млрд м³, а середній річний приріст — 337 млн м³. Щорічно тут заготовляють 575 млн м³ деревини. За лісозаготівлею, лісопилянням і деревообробкою США посідають 2-ге (після Росії), а Канада — 3-тє місце у світі; за виробництвом газетного паперу Канада протягом багатьох років утримує лідируючі позиції.
- *Легка промисловість.* Серед галузей легкої промисловості найрозвинутіші — текстильна і шкіряно-взуттєва. Текстильна промисловість протягом двох століть концентрувалася у північноатлантичних штатах, у так званій Новій Англії, із центром у Бостоні. Але останнім часом більшість підприємств зосереджено у південно-атлантичних штатах, де дешевша робоча сила, звідки ближче до районів виробництва бавовни і синтетичного волокна, а також ринків збуту. Шкіряно-взуттєві підприємства поширені на північному сході США та в Приозер'ї.
- *Харчова промисловість.* Основу її утворюють м'ясна, молочна, виробництво алкогольних й безалкогольних напоїв, консервна і борошномельна галузі. Розвинутим є виробництво заморожених харчових продуктів і різноманітних напівфабрикатів. Світових масштабів набуло виробництво цигарок і сигар у США. Підприємства галузі здебільшого сконцентровані в містах.
- Загалом економічне значення промисловості як головної галузі матеріального виробництва зберігається.
- Країни регіону утримують провідні позиції серед інших розвинутих країн світу за масштабами виробництва, продуктивністю праці й обсягами промислового експорту.

- **Машинобудування.** Це наймогутніша галузь обробної промисловості регіону. Наукомісткість її перевищує наукомісткість обробної промисловості у 2,5 рази. Важливою особливістю машинобудівного комплексу є низька капіталомісткість виробництва: виробляючи майже 40 % промислової продукції, він концентрує лише 20 % основного виробничого капіталу. походження.
- Високої територіальної концентрації досягло автомобілебудування. У виробництві автомобілів (14,3 млн штук, з яких 7,3 млн — пасажирські), їх збуті та комерційній експлуатації зайнято до 15 млн осіб — кожний шостий працюючий американець прямо або опосередковано пов'язаний з автомобільною промисловістю. Найбільші концерни США «Дженерал моторе», «Форд» і «Даймлер-Крайслер» випускають 97 % легкових і 85 % вантажних автомобілів. Автомобільні заводи діють у 125 містах, розташованих у 26 штатах. У межах Приозерного мегалополісу розташовані головний «автомобільний штат» Мічиган і «автомобільна столиця» США — Детройт. Останнім часом почали працювати автоскладальні підприємства у Лос-Анджелесі, Сан-Франциско, Сан-Дієго.
- Провідну роль у канадському машинобудуванні відіграє виробництво автомобілів, тепловозів, суден і снігоходів (щорічно випускають тут майже 400 тис. снігоходів). Найважливіший центр канадського автомобілебудування — м. Уінсор.
- Швидкими темпами зростає авіа- і ракетобудування, виробництва яких сформувалися у Приатлантичному і Тихоокеанському мегалополісах. Найсучасніші літаки випускають на заводах Лос-Анджелеса, Сан-Дієго, Сіетла (корпорація «Боїнг»), Балтімора. Ракетобудування зосереджене у південних штатах заходу США, особливо у Каліфорнії (Лос-Анджелес, Сан-Хосе, Сакраменто, Сан-Дієго) і в Техасі (Новий Орлеан).
- Більшість підприємств, що випускають заводське устаткування, сільськогосподарські й інші машини, розміщено на півночі США й у канадському Приозер'ї.
- Основна продукція суднобудівної промисловості — торгові судна, військові кораблі, атомні підводні човни тощо. Найбільші судноверфі на Атлантичному узбережжі розташовані у Нью-Порт-Ньюсі, Гротоні, Бостоні, Балтіморі, Філадельфії, на Тихоокеанському узбережжі — у Сан-Франциско, Сіетлі, Сан-Дієго і Лос-Анджелесі.
- Важливе місце у промисловості СПІА посідає військове виробництво, у тому числі атомне. У межах енергокомплексів сформувалися такі атомні центри, як Ок-Рідж у басейні р. Теннессі і Ханфорд у долині р. Колумбія.

- *Рослинництво.* Посіви зернових культур займають 2/3 площ. Головна продовольча культура — пшениця, але кормових культур (кукурудзи, сорго) збирають значно більше. «Пшеничний» пояс простягається у межах степової природної зони у меридіональному напрямку від Техасу на півдні до канадських степів. Це один з найпродуктивніших сільськогосподарських районів світу. Збір зерна становить понад 90 млн т. У південній частині поясу вирощують озиму, в північній — яру пшеницю, на півдні регіону в долині Міссісіпі та в Каліфорнії — рис.
- Кукурудза — «національна» культура США, її збір (256 млн т — 2/5 світового) становить майже половину збору всіх країн світу. Основна частина кукурудзи використовується на корм худобі. «Кукурудзяний» пояс сконцентрований на центральних рівнинах у межиріччі Огайо і Міссурі (штати Айова, Іллінойс та прилеглі території). Це найбільший з кукурудзяних районів світу. Серед олійних культур переважають соєві боби, збір яких в останні десятиріччя значно зріс і дорівнює 70 млн т (3/5 світового). Їх використовують і в харчуванні (соєва олія, інші продукти), і як корм худобі.
- Регіон має багаті традиції у вирощуванні бавовнику, який у ХІХ ст. був головним експортним товаром. Його вирощують у США на поливних землях Техасу і південних гірських штатів, культивуючи якісні довговолокнисті сорти. Майже однаковим є виробництво цукрового буряку і цукрової тростини. Цукровий буряк вирощують переважно на поливних землях західних штатів, тростину — на узбережжі Мексиканської затоки і на Гавайських о-вах (де вона, як й ананаси, є головною культурою).
- Агрокліматичні умови сприятливі для вирощування різноманітних фруктів та овочів, врожаї яких — одні з найбільших у світі. Головні райони — Каліфорнія й Флорида, які дають майже весь збір цитрусових (апельсинів і лимонів), а також квітів. Великі сади і виноградники є на південному узбережжі Великих озер, у Каліфорнії. США посідають 1-ше місце у світі за зборами тютюну, основний район культивування якого — передгір'я Аппалачів у південно-східних штатах (штат Вірджинія з «тютюновою столицею» Річмондом).
- На крайньому північному сході США (штат Мен) знаходиться найбільший в Америці район вирощування чорниці.
- США і Канада — є найбільшими експортерами продовольства, особливо зернових.
- *Тваринництво.* У загальних обсягах сільськогосподарського виробництва 2/3 становлять продукти тваринництва. Це високопродуктивна галузь, забезпечена міцною кормовою базою (комбікорми, сіяні трави, пасовища).
- Тваринництво США і Канади спеціалізується на розведенні великої рогатої худоби молочного і м'ясного напрямів. Поширене розведення свиней, на якому спеціалізується «кукурудзяний» пояс. Загальне поголів'я великої рогатої худоби — 113,4 млн, свиней — 70 млн, овець — до 1 млн. Вирощування м'ясних курчат (бройлерів) є найбільш індустріалізованою галуззю сільського господарства США (до 4 млрд бройлерів на рік). За багатьма ознаками його можна вважати галуззю промисловості. Підприємства її сконцентровані у сільській місцевості на півдні (штати Джорджія, Північна і Південна Кароліна, Арканзас, Алабама тощо).
- *Рибальство.* Прибережні води багаті на рибу. На заході переважає вилов лососевих (чавича, кета, горбуша) і палтусу, на сході — тріски, пікші й оселедця. Загальний вилов становить більше 7 млн т. Рибальство й промисел морського звіра (щорічно до 50 тис. шкурок тюленів, моржів, белух) є основою економіки Гренландії.
- Сільське господарство регіону характеризується великими масштабами й різноманітністю продукції, не тільки забезпечуючи власні потреби в продовольстві та технічних культурах, а й експортуючи їх у великих обсягах.

Зовнішньоекономічні зв'язки

- Країни регіону є впливовими суб'єктами зовнішньоекономічних відносин. Але з економічного погляду в їхній діяльності у цій сфері час від часу виникають певні проблеми. США, наприклад, тривалий час не вдається отримати позитивне сальдо торговельного балансу, оскільки при збільшенні середньорічних обсягів товарного експорту до 776 млрд дол. імпорт зріс до 1223 млрд дол. У товарному експорті переважають машини й устаткування виробничого призначення, автомобілі, кам'яне вугілля, текстильні й паперові вироби, продукція хімічної промисловості, зерно, соя, бавовна, тютюн. США імпортують чай, каву, газ, нафту й нафтопродукти, ліс, цукор, м'ясо, рибу, руди і метали.
- Канада також високоінтегрована у світові господарські зв'язки. її питома вага у світовому експорті становить майже 4 % (272 млрд дол). Вивозить вона метали, ліс, папір, рибу й рибні консерви, устаткування, судна тощо. Найбільшим її торговим партнером є США (понад 70 % канадського експорту). Найбільше (майже 20 % американського експорту) надходить до Канади: пальне, промислові товари, електронне устаткування, продовольчі товари, різноманітні послуги.
- Високоінтенсивною є зовнішня інвестиційна діяльність США і Канади. Протягом останніх п'яти років ХХ ст. обсяг американських прямих інвестицій за кордон щорічно зростав у середньому на 11—12 % . Приблизно таким самим було зростання обсягів іноземних інвестицій в економіку США. У 1999 р. їх інвестиції за кордоном становили 4960,5 млрд дол., а іноземні інвестиції у США — 6033,1 млрд дол. Більше чверті прямих закордонних інвестицій Канади (39 млрд дол.) розміщені у США. Американський капітал відіграє ключову роль в автомобілебудуванні, нафтохімічній і деяких інших галузях канадської економіки.
- Серед країн регіону США є найактивнішим партнером України у її зовнішньоекономічних зв'язках.